

Lublin, dnia 7 listopada 2000 r.

RLU –56S-14/341/2000/MW

Decyzja RLU – NR 21/00

Na podstawie art.104 kodeksu postępowania administracyjnego, w związku z art. 5 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 Nr 52 poz. 547) , po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Grzegorza G. prowadzącego Zakład Pogrzebowy w O. . Przemysłowa 23 przeciwko firmie „Znicz” ul. Lubelska 9 w O. reprezentowanej przez Janusza Ł. **odmawia się uwzględnienia żądania strony w przedmiocie stwierdzenia stosowania i nakazania zaniechania praktyki monopolistycznej** , polegającej na podziale rynku według kryterium podmiotowego w następstwie stosowania ulg w opłatach za usługi cmentarne wobec osób , które zleciły Zakładowi Pogrzebowemu „Znicz” również usługę pogrzebową , niedostępną dla pozostałych klientów .

Uzasadnienie

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie wpłynął wniosek Grzegorza G. prowadzącego Zakład Pogrzebowy w O. o wszczęcie postępowania i stwierdzenie stosowania praktyk monopolistycznych przez firmę „Znicz” Art. Pogrzebowe w O. .

Wnioskodawca podniósł , że w wyniku oddania administracji cmentarza parafialnego w O. w październiku 1999 r. firmie „Znicz” z Opola, która również świadczy usługi pogrzebowe, obroty jego zakładu spadły o 50 %.

Wnioskodawca twierdzi , że pozycja firmy „Znicz” – jako administratora cmentarza umożliwia przedsiębiorcy stosowanie praktyk monopolistycznych, w postaci uzależniania całkowitego kosztu pochówku , poprzez jego zmniejszenie o 200-500 zł , jeżeli klient zdecyduje się na zlecenie usługi pogrzebowej w jego firmie . Jako dowód dołączył oświadczenia trzech osób – rodzin osób zmarłych, które organizując pogrzeb doświadczyły, zdaniem wnioskodawcy, zarzucanej praktyki . Ponadto , firma „Znicz” w sposób nachalny i nieetyczny narzuca usługi pogrzebowe rodzinom osób zmarłych , dyskredytując przy tym usługi innych firm pogrzebowych. Postępowanie takie w sposób oczywisty godzi w interes wnioskodawcy , czego dowodem jest stały spadek zainteresowania usługami świadczonymi przez firmę Grzegorza G. .

W odpowiedzi na wszczęcie postępowania właściciel firmy „Znicz” – Janusz Ł. – zaprzeczył, że stosuje zarzucane mu praktyki monopolistyczne i wyjaśnił, że prowadzi zakład pogrzebowy w O. od 1995 r.

W październiku 2000 r. zgłosił ofertę na administrację cmentarza parafialnego, który jest własnością Parafii Rzymsko – Katolickiej w O. Lubelskim. Ofertę zgłosił również Pan G., jednak oferta firmy „Znicz” w wyniku głosowania Rady Parafialnej została wybrana jednogłośnie. Administracja cmentarza wymaga znacznych nakładów finansowych, jak do tej pory nie było jednak na jego działalność żadnych skarg. Uczestnik kategorycznie zaprzecza, jakoby koszt pochówku uzależniony był od tego, czy klient korzysta z usług pogrzebowych u konkurencji, czy też u niego. Koszt pochówku oraz koszt ceremonii pogrzebowej może być różny, a wynika to stąd, że usługi pogrzebowe, różnią się zakresem, charakterem i standardem. Podobnie usługi cmentarne - pomimo, że obowiązuje cennik zdarzają się sytuacje, że dopiero po otwarciu grobu można ocenić konieczny nakład pracy i materiałów. Dowody przedstawione przez wnioskodawcę w formie oświadczeń uważa za spreparowane i nieprzydatne, ponieważ wymienione w oświadczeniach kwoty są niezgodne z wystawionymi fakturami.

Uczestnik nie zgadza się z zarzutem zajęcia przez swoją firmę, po objęciu administracji cmentarza pozycji monopolistycznej na rynku usług pogrzebowych w O.. Twierdzi, że pozycję taką zajmuje Zakład Pogrzebowy wnioskodawcy, ponieważ Grzegorz G. ma wyłączność na transport zwłok z oddziałów szpitalnych do prosektorium w O. Lubelskim i Poniatowej, gdzie prowadzi również prosektorium i chłodnię. Ponadto, ma umowę z Prokuraturą o wyłączność na zwożenie zwłok z wypadków. Po objęciu przez firmę „Znicz” administracji cmentarza parafialnego wnioskodawca, zdaniem uczestnika, poczuł się zagrożony i podjął wszelkie możliwe kroki w celu usunięcia konkurencji z tego rynku.

Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie podjęła czynności wyjaśniające w sprawie, a następnie uwzględniając poczynione w tym trybie ustalenia, działając na podstawie art. 17 ust. 1 i 4 ustawy o przeciwdziałaniu /.../, w związku z par. 2 pkt 4 oraz par. 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1999 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 7 poz. 55) i art. 479²⁸ k.p.c. – wszczęła postępowanie administracyjne w sprawie stosowania przez firmę „Znicz” z O. praktyk monopolistycznych określonych w art. 5 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu /.../.

Na podstawie zgromadzonych dowodów organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Cmentarz Parafialny – będący własnością Parafii Rzymsko – Katolickiej w O. jest jedynym cmentarzem w O. i najbliższej okolicy – do 10 km. Administratorem tego cmentarza na podstawie umowy z dnia 25 października 1999 r. jest firma „Znicz”, której właścicielem jest Janusz Ł., prowadzący od 1995 r. zakład pogrzebowy w O. .

Administracja cmentarzem wiąże się z :

1.kopaniem grobów , murowaniem grobowców , remontem lub przebudową grobów i pobieraniem za to wynagrodzenia według ceny uzgodnionej z zamawiającymi te prace;

2.asystowaniem przy modlitwach księdza nad grobem w czasie pogrzebu , oraz spuszczeniem trumny go grobu.

Ponadto obowiązki administratora dotyczą , zamykania , otwierania bramy cmentarnej i pobierania opłaty za wwóz, dbania o czystość cmentarza i kaplicy, wywóz śmieci , wyznaczania miejsc kopania grobów i dbania o porządek na cmentarzu zgodnie z opracowanym planem .

Wykonywanie usług cmentarnych dokonywane jest w oparciu o następujący cennik usług:

1. grobowiec murowany – 1 kwatera –800 zł
 - 2 kwatery – 1500 zł
 - 3 kwatery – 2100 zł
 - 4 kwatery 2800 zł
2. grób ziemny
 - 1 kwatera 250 zł
 - 2 kwatery 400 zł
- 3.otwarcie , zamurowanie grobowca , ceremonia pogrzebowa – 300 zł
4. rabatka pojedyncza - 400 zł
 - podwójna - 600 zł
5. obsługa ceremonii pogrzeb. , zasklepienie grobowca - 250 zł
6. wpuszczanie do grobu - 50 zł

Art Na rynku usług pogrzebowych w O. Lubelskim funkcjonują trzy firmy : wnioskodawca Grzegorz G. , który ponadto dzierżawi pomieszczenia prosekorium w O. i P. , gdzie zainstalował chłodnie do przechowywania zwłok , firma „Znicz” Janusza Ł. oraz Zakład Gospodarki Komunalnej . W okresie do 1 listopada 1999 r. najsilniejszą pozycję na rynku usług pogrzebowych posiadał Zakład Pogrzebowy Grzegorza G., obsługując około 70 - 80 % rynku . Firma „Znicz” obsługiwała około 20 – 30 % rynku , kilka pogrzebów rocznie wykonywał Zakład Gospodarki Komunalnej i firmy spoza O. . Po objęciu przez Janusza Ł. funkcji administratora cmentarza proporcje te zmieniły się : od dnia 1 .01. 2000 r. do 20.08.2000 r. na cmentarzu parafialnym w O. odbyły się 102 pogrzeby , z czego firma Grzegorza G. obsłużyła 32 pogrzeby , firmy spoza O. 4-5 pogrzebów , a pozostałe firma Janusza Ł. , co stanowi około 70 % udziałów w rynku .

W toku postępowania, organ antymonopolowy badał prawdziwość treści oświadczeń Elżbiety S., Genowefy G. i Marii M. na okoliczność zarzucanej uczestnikowi praktyki monopolistycznej, a mianowicie uzależniania przez administratora cmentarza ceny grobowca od tego, czy usługa pogrzebowa zlecona została zakładowi pogrzebowemu administratora, czy też firmie konkurencyjnej. W tym celu dwukrotnie zwrócił się do autorów w/w oświadczeń z zapytaniem, czy potwierdzają prawdziwość treści oświadczeń i własnoręcznie złożonych podpisów, ale jedynie Maria M. złożyła pismo potwierdzające prawdziwość swojego wcześniejszego oświadczenia.

Jak wynika z treści oświadczenia, twierdzi ona, że administrator cmentarza zażądał od niej kwoty 1400 zł za pojedynczy grób (wg cennika 800 zł), ponieważ zakupiła trumnę w Zakładzie Pogrzebowym Grzegorza G.. Załączona faktura za grobowiec opiewa jednak na kwotę 800 zł, z czego wynika, że Maria M. zapłaciła za grobowiec 800 zł. Nie jest to więc dowód na okoliczność stosowania ulg w opłatach cmentarnych dostępnych jedynie tym klientom, którzy zlecają usługę pogrzebową firmie „Znicz”. Oświadczenie nie stanowi również dowodu, że administrator cmentarza zawyżył cenę na grobowiec, ponieważ faktura opiewa na kwotę 800 zł.

Administrator cmentarza prowadzi działalność gospodarczą w obrębie dwóch rynków usług lokalnych, a mianowicie administracji cmentarza i świadczenia usług z tym związanych oraz w zakresie działalności pogrzebowej. Na lokalnym rynku związanym z administracją cmentarza posiada pozycję monopolistyczną w rozumieniu art. 2 pkt. 6 ustawy o przeciwdziałaniu, gdyż nie spotyka się z konkurencją ze strony innych przedsiębiorców. Natomiast działalność w zakresie usług pogrzebowych prowadzi w warunkach konkurencji na rynku.

Ustawa antymonopolowa, jak wynika to z jej preambuły, uchwalona została w celu zapewnienia rozwoju konkurencji, ochrony przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk monopolistycznych oraz ochronę interesów konsumentów.

Sankcje ustawy skierowane są przeciwko przedsiębiorcom mającym na rynku pozycję monopolistyczną (art. 2 pkt. 6 ustawy) lub dominującą (art. 2 pkt. 7 ustawy) ograniczających w sposób sprzeczny z prawem, w następstwie swojej pozycji rynkowej samodzielność innych uczestników rynku.

Administrowanie cmentarzem, ułatwiające kontakt z rodziną zmarłego jest niewątpliwie istotnym czynnikiem sprzyjającym administratorowi cmentarza w utrzymaniu i umacnianiu mocnej pozycji także na rynku usług pogrzebowych kosztem konkurencji.

Jednakże, posiadanie przez przedsiębiorcę, pozycji monopolistycznej, bądź dominującej nie jest zabronione przepisami prawa, ani też regulowane. Dlatego nie można czynić firmie „Znicz” zarzutu z faktu, że od czasu podjęcia się

administrowania cmentarzem jej pozycja na rynku usług pogrzebowych zwiększyła się kosztem konkurencji z 30 % do 70 % . Nie bez znaczenia jest fakt , że „Znicz” umacnia swoją pozycję w konfrontacji z przedsiębiorcą , który do tej pory sam był dominantem rynkowym, a to dzięki monopolistycznej pozycji na rynku usług prosektoryjnych i wynajmu chłodni do przechowywania zwłok w O. i P.. Okoliczność podnoszona przez wnioskodawcę , że sam budował rynek usług pogrzebowych w O. inwestując w sprzęt i wyposażenie oraz wkładając w to wiele pracy nie może przesądzać w opinii organu antymonopolowego , że jego pozycja na tym rynku jest trwale zagwarantowana i wręcz usankcjonowana . Rynkiem tym, jak każdym innym , żądają prawa konkurencji i dopóki przedsiębiorcy funkcjonujący na tym rynku nie nadużywają posiadanej przez siebie pozycji dominującej lub monopolistycznej, działania ich nie są sankcjonowane w trybie przewidzianym w w/w ustawie .

. 5 ust. 1 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu za praktyki monopolistyczne uznaje nadużywanie pozycji dominującej na rynku , a w szczególności podział rynku wg kryteriów podmiotowych .

Dla stwierdzenia stosowania praktyk, zachowanie przedsiębiorcy musi wypełniać wszystkie przesłanki wynikające z przytoczonego wyżej przepisu , a mianowicie : (1) posiadać pozycję dominującą i nadużywać ją (2), poprzez działania doprowadzające do podziału rynku wg kryterium podmiotowego .

Na rynku usług związanych z administrowaniem cmentarzem – jego administrator - Janusz Ł. posiada pozycję monopolistyczną , która jest kwalifikowaną formą pozycji dominującej , a więc odnoszą się do niej wszelkie ograniczenia władzy rynkowej wskazane w w/w przepisie . Zarzucone przez wnioskodawcę działania w postaci stosowania ulg w opłatach cmentarnych dostępnych jedynie dla tych klientów , którzy zlecają usługę pogrzebową firmie „Znicz”, o ile zostanie udowodniona , stanowi nadużycie pozycji dominującej i jest zakazana jako praktyka monopolistyczna w świetle art. 5 ust. 1 pkt. 2 w.w ustawy.

W konkretnym stanie faktycznym , zarzucona administratorowi cmentarza parafialnego praktyka monopolistyczna , dzieląca rynek według kryterium podmiotowego nie została udowodniona .

Administrator cmentarza nie przyznał się do stosowania zarzuconej mu praktyki i jako dowód przedstawił cennik stosowanych opłat na usługi cmentarne . Przyznał wprawdzie , że czasami stosuje odstępstwa od cennika , ale jest to uzasadnione zakresem wykonywanych prac .

W postępowaniu administracyjnym , mając na uwadze treść art. 21 ust. 2 pkt.1 ustawy o przeciwdziałaniu /.../ w sprawie wszczętej na żądanie uprawnionego podmiotu ciężar dowodu na okoliczność stosowania praktyk monopolistycznych obciąża ten podmiot oraz ogólnej reguły dowodowej z art. 6 KC , w świetle którego, ciężar dowodu spoczywa na osobie , która z tego faktu wywodzi skutki prawne , ciężar dowodu odnośnie w/w praktyki spoczywa na wnioskodawcy ,

czyli na Grzegorzu G. . Wnioskodawca , jako dowód stosowanych praktyk monopolistycznych , dostarczył trzy oświadczenia , z których dwa jako niepotwierdzone przez autorów w ocenie Urzędu są niewiarygodne , a jedno nie jest dowodem na okoliczność wskazaną przez wnioskodawcę .

Mając jednakże na uwadze treść art. 7 oraz 77 par. 1 k.p.a. , który nakłada na organ antymonopolowy obowiązek zebrania w sposób wyczerpujący oraz rozpatrzenia całego materiału dowodowego, Urząd przeanalizował faktury wystawione przez firmę „Znicz” w okresie styczeń – czerwiec 2000 r. oraz faktury za ten sam okres wystawione przez administratora cmentarza , pod kątem stosowania ulg w opłatach za usługi cmentarne od osób, które zlecają usługę pogrzebową np. zakup trumny - firmie „Znicz” , ewentualnie pod kątem zawyżania opłat za usługi cmentarne , o ile usługa pogrzebowa zlecona została firmie innej niż administrator cmentarza . Analiza tych faktur nie prowadzi , w ocenie Urzędu do wniosku , że administrator cmentarza Janusz Ł.stosował zarzucaną mu praktykę monopolistyczną .

Mając powyższe na względzie Urząd orzekł jak w sentencji .

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia decyzji za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie .

Otrzymują :

1/ Grzegorz G.

ul. Przemysłowa 23

2/ Zakład Pogrzebowy „Znicz”

ul. Lubelska 9

:

Z upoważnienia Prezesa UOKIK
Dyrektor Delegatury w L.
Krzysztof Daszyński